

Samen zingen kan, en kan ook veilig! **Protocol en aanvullende richtlijnen voor de koorsector**

Update 23 juni 2020

Bijgaand treft u aan het protocol en de aanvullende richtlijnen zoals deze is voorgelegd aan het RIVM ter beoordeling voor een veilige herstart van de koorsector in corona-tijd. Dit protocol is bij publicatie nog niet door het RIVM goedgekeurd en derhalve geldt dat het gebruik van het protocol conform het advies van Rijksoverheid geheel op eigen risico is.

Koornetwerk Nederland is van mening dat een herstart per 1 juni weer mogelijk is, uiteraard met inachtneming van veiligheidsmaatregelen om besmetting tegen te gaan. Deze staan in dit stuk beschreven. Het is samengesteld met behulp van diverse deskundigen in de koorsector. Ook het protocol voor podiumkunstproducenten (NAPK) is hiervoor geraadpleegd en – waar relevant – overgenomen.

Daarbij blijft het noodzakelijk dat deze herstart met de nodige voorzichtigheid gebeurt. Dat betekent stapsgewijs beginnen: in kleine zanggroepjes, in ruimtes met een groot volume waarbij goede ventileratie mogelijk is, of - beter nog - buiten. Zodoende kunnen we leren in de praktijk en beperken we de risico's. Ook moeten we extra rekening houden met kwetsbare groepen, zoals senioren en personen met gezondheidsrisico's. Daarover is een aparte passage in het stuk opgenomen.

Samen met al onze koren en koogerelateerde organisaties willen wij in overleg met de Rijksoverheid, de Veiligheidsregio's en de lokale overheid bijdragen aan een verantwoorde herstart. Samenwerking en veiligheid zijn daarbij het uitgangspunt. Koren zijn goed in staat verantwoordelijkheid te dragen voor wat in hun situatie verantwoord is en kunnen hierover lokaal tot afspraken komen met de bevoegde instanties.

Dit stuk betreft specifiek de koorsector. Het zal regelmatig aangepast worden op basis van geactualiseerd overheidsbeleid en informatie uit onderzoek en praktijk. Zie voor algemene richtlijnen voor de cultuursector het Protocol met Richtlijnen van Cultuurconnectie.¹

Den Haag, 1 juni 2020

Daphne Wassink, voorzitter Koornetwerk Nederland

Bijlage: Protocol/aanvullende richtlijnen voor de koorsector (update 31 mei 2020)

¹ Zie voor het Protocol cultuursector van Cultuur Connectie:
<https://www.cultuurconnectie.nl/clientdata/downloads/protocol-verantwoord-naar-een-les-cursus-training-sector-cultuureducatie-en-participatie-vs-cultuurconnectie-19-05-20200.pdf>

Zie voor de branchegerichte aanvullende richtlijnen cultuursector:
<https://www.cultuurconnectie.nl/actueel/nieuws/covid-19-pandemie/branchespecifiek/protocol>

**koornetwerk
nederland**

Protocol/aanvullende richtlijnen voor de koorsector

(update 23 juni 2020)

Algemene richtlijnen

- Volg steeds de algemene richtlijnen op. De belangrijkste zijn: houd in het dagelijkse verkeer 1,5 meter afstand tot elkaar, was de handen vaak en goed, schud geen handen, hoest of nies in de elleboog, raak het gezicht zo min mogelijk aan, blijf thuis bij een vermoeden van corona-gerelateerde gezondheidsklachten.
- De informatie in dit stuk wordt steeds aangepast op grond van nieuwe informatie van de Rijksoverheid, daaronder liggend wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring. Verifieer ook altijd de Noodverordening van de Veiligheidsregio waar men samen komt, omdat deze specifieke bepalingen kan bevatten over wat wel of niet mag. Dit geldt ook voor aanwijzingen en richtlijnen van lokale overheden.
- Kinderen tot en met 12 jaar kunnen zonder beperkingen samen zingen. In principe doen zij dat zonder aanwezigheid van ouders of (groeps)begeleiders. Scholen wordt geadviseerd terughoudend te zijn met repeteren en uitvoeren van musicals. De uiteindelijke afweging hierover kan op schoolniveau worden gemaakt. Het is gewenst dat kinderen specifieke uitleg krijgen over de coronamaatregelen.
- Voor zingen in een buitenruimte gelden deze richtlijnen ook, uiteraard met uitzondering van aanwijzingen die specifiek aan een binnenruimte zijn gerelateerd.

Afstand, ruimte, ventilatie, tijd, bescherming

- *Afstand:* Voor zingen geldt vooralsnog een minimale afstand van 3 meter rondom elke zanger. Dit is de uiterste afstand die (grotere) druppels bij het zingen kunnen bereiken. Neem deze afstand ook in acht wanneer men even niet zingt.
- *Ruimte:* Er dient minimaal 30 m³ vrije ruimte rond iedere zanger te zijn. Dit betekent dat bij een onderlinge afstand van 3 meter, de ruimte een minimale hoogte van ruim 4 meter dient te hebben. Dit om de concentratie van aerosolen te beperken.
- *Ventilatie:* Essentieel voor het beperken van de concentratie aerosolen is goede ventilatie, met instroom van verse lucht en afvoer van oude lucht naar buiten of naar een andere ruimte.
- *Tijd:* Blijf niet te lang in dezelfde ruimte. Afhankelijk van de grootte van de ruimte en de mate van ventilatie moet voldoende worden gepauzeerd om de lucht in de gehele ruimte volledig te verversen.
- *Bescherming:* In een situatie waarin de vereiste minimale 30 m³ vrije ruimte per zanger niet volledig kan worden gerealiseerd, kunnen mondkapjes en/of schermen (afscheidings) worden ingezet. Houd bij het plaatsen van schermen rekening met eventuele beïnvloeding van de luchtstroom en zorg ervoor dat onnodige verspreiding van aerosolen wordt voorkomen door deze zo direct mogelijk af te voeren.

Gebruik van de repetitieruimte

(Zie ook onder Afstand, ruimte etc)

koornetwerk nederland

- De richtlijnen in het protocol van de verhuurder voor het gebruik van een repetitieruimte zijn leidend. Stel in het geval een organisatie een eigen gebouw of ruimte beheert zelf richtlijnen op, in overeenstemming met richtlijnen voor beheer van (culturele) gebouwen.
- Maak, in afstemming daarmee, een plan voor het gebruik van de ruimte, looproutes bij binnen komen en verlaten van de locatie, stallen van fietsen, gebruik van toiletten en andere logistieke zaken.
- Voldoe aan de minimumgrootte van de ruimte in relatie tot het aantal zangers.
- Bouw de groepsgrootte -indien noodzakelijk- gefaseerd op, in afstemming met de voorwaarden van de Rijksoverheid.
- Verdeel de ruimte in zones of markeer individuele plaatsen met een sticker op de vloer, maak daarvan een plattegrond en gebruik deze als logistiek routeplan. Rijen kunnen het beste verspringend worden opgesteld. Zo dus:

- Lucht de ruimte regelmatig (ventilatoren aan, ramen/deuren open).
- Arriveer kort voordat de repetitie begint, houd geen gemeenschappelijke pauze (splits de groep zo mogelijk op), neem eigen drinken mee, ga na afloop van een repetitie direct naar huis.
- Maak afspraken dat alleen actieve leden aanwezig zijn. Eventueel halen en brengen gebeurt buiten het gebouw.

Hygiëne repetitieruimte

- Volg de hygiëneaanwijzingen en andere gebruiksvoorwaarden die voor de ruimte gelden.
- Maak een rooster met taakverdeling voor het gereedmaken en schoon achterlaten van de ruimte. Doe dit dus niet spontaan of collectief!
- Neem zelf schoonmaakmiddelen mee, waaronder desinfecterende gel, of stem dit af met de verhuurder.
- Desinfecteer voor en na gebruik de materialen (lessenaars, stoelen, muziekinstrumenten, geluidsapparatuur et cetera).
- Beperk het aanraken van deuren en deurklinken; wijs één of twee personen daarvoor aan.
- Beperk het gebruik van muziekinstrumenten, geluidsversterkingapparatuur en dergelijke tot de direct betrokkenen; gebruik alleen apparatuur en materialen die noodzakelijk zijn.
- Deel onderling geen materialen, ook geen bladmuziek, neem eigen materialen mee terug naar huis of zet op elk gebruikt object de naam van de gebruiker.

Coördinatie en organisatie

- Zorg als vereniging voor een veilige gang van zaken, vanaf het vertrek uit huis van leden, tot hun thuiskomst.
- Zorg dat alle leden op de hoogte zijn van deze richtlijnen. Stuur deze toe, geef deze telefonisch door en vermeld ze in de ledenomgeving van de eigen website.
- Wijs een of meer personen aan die toezien op naleving van alle voorwaarden, en aanspreekpunt is voor de gebouweigenaar, de overheid, koor-/orkestleden, en andere betrokkenen; deel aan alle leden mee wie waarvoor aanspreekbaar is.
- Stuur 24 uur én kort vóór een repetitie een e-mailbericht naar de leden met in acht te nemen richtlijnen bij het samen komen. Herinner er daarbij aan dat iemand die mogelijke coronagerelateerde ziekteverschijnselen heeft (neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn,

koornetwerk nederland

lichte hoest, koorts boven 38 graden) niet naar de repetitie mag komen. Hetzelfde geldt als een huisgenoot dergelijke klachten heeft. Adviseer hen zich te laten testen op mogelijke corona-infectie.

- Vraag leden als er alternatieven zijn geen gebruik te maken van openbaar vervoer.
- Ontwerp maatgericht een instroomtraject op een later tijdstip voor personen met een hoger risico, in het bijzonder senioren (= boven 70 jaar), diabetici en personen met hartproblemen, luchtwegklachten of overgewicht.
- Zorg voor voldoende toezicht op naleving van het protocol en de aanvullende richtlijnen.

Uitvoeringen met publiek

NB uitvoeringen met publiek zijn toegestaan. Zie de website van Rijksoverheid.nl voor de exacte richtlijnen hierover. Hanteer bij uitvoeringen dezelfde gedragsregels die voor repetities gelden. Daarnaast gelden de voorwaarden van de verhuurder van de concertruimte over ruimtegebruik, aantal beschikbare plaatsen voor toeschouwers, afspraken rond hygiëne-maatregelen et cetera.

Wees creatief en doe het samen!

- Denk creatief na over alternatieven, zoals:
 - repeteren in deelgroepen (stemgroepen, orkestgroepen);
 - digitaal repeteren, of een combinatie van fysiek en digitaal;
 - buiten repeteren/concerteren in plaats van binnen;
 - tijdelijk een kleiner koor, of afzonderlijke deekoren/ensembles;
 - streaming van een concert in plaats van live-uitvoering;
 - concertante uitvoering in plaats van theatrale uitvoering.
- Gebruik het gezonde verstand, handel maatgericht.
- Onderzoek de mogelijkheid van een grotere repetitieruimte. Bijvoorbeeld: kerkgebouwen, sportaccommodaties, gemeentelijke gebouwen, leegstaande theaters et cetera. Vraag daarbij eventueel hulp van de lokale overheid en andere lokale instanties/ondersteuners. Controleer wel of daar een effectieve ventilatie aanwezig is indien men de ruimte niet kan luchten via open deuren of ramen.
- Probeer als koor **samen** tot een beslissing te komen over wel/niet herstarten en in welke vorm. Betrek daar uiteraard ook de professionals bij. Respecteer dat er binnen het koor verschillen kunnen bestaan in opvattingen en houd daar ruimte voor.